

Herontwikkeling Princenlant 4 Boxtel

Ecologische quickscan

In opdracht van de gemeente Boxtel

J.F.G. Maassen

Herontwikkeling perceel

Ecologische quickscan

In opdracht van de gemeente Boxtel

Datum 29-8-2018

Maassen *ecologisch advies en onderzoek*

Jan Mosmanslaan 23
5237 BB 's-Hertogenbosch
T 073-6410858
maassen36@ziggo.nl
K.v.K 64413152
BTW nr81276485B02
rek.noNL55 INGB 0003 0208 71

<i>Projectno.</i>	<i>1807-3</i>
<i>Tekst en samenstelling</i>	<i>Jan Maassen</i>
<i>Foto's</i>	<i>Jan Maassen</i>
<i>Foto op omslag</i>	<i>Jan Maassen</i>
<i>Wijze van citeren</i>	<i>J.F.G. Maassen, Herontwikkeling</i>
<i>In opdracht van</i>	<i>Gemeente Boxtel</i>
<i>Contactpersoon</i>	<i>Mw. M. Bakermans-Van den Heuvel (Crijns Rentmeesters bv) Mw. S. Theunissen (gemeente Boxtel)</i>
<i>Status</i>	<i>Definitief</i>
<i>Datum</i>	<i>29-8-2018</i>

© 2018 Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, 's-Hertogenbosch

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd conform de toepasselijke en van kracht zijnde regelgeving ten aanzien van de natuurwetgeving. Het onderzoek betreft een momentopname en geeft een inschatting van de geschiktheid van de onderzoeklocatie voor beschermde soorten. Het incidenteel voorkomen van beschermde soorten is echter nooit met zekerheid te voorspellen.

Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere verstrekte gegevens. De opdrachtgever vrijwaart Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

Inhoud

1	Inleiding	8
	1.1 Aanleiding	8
	1.2 Vraagstelling	8
	1.3 Ligging van de planlocatie	9
	1.4 Beschrijving van de planlocatie en directe omgeving	9
	1.5 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen	10
	1.6 Toetsingskader	11
2	Wettelijk kader	14
	2.1 Inleiding	14
	2.2 Soortenbescherming	14
	2.2 Gebiedsbescherming	16
	2.3 Bescherming houtopstanden	16
	2.4 Rode Lijst	16
3	Onderzoeksresultaat	18
	3.1 Methodiek	18
	3.2 Gebiedsbescherming	19
	3.3 Soortenbescherming	21
	3.3.1 <i>Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn)</i>	21
	3.3.2 <i>Europees beschermde soorten (Vogelrichtlijn)</i>	23
	3.3.3 <i>Nationaal beschermde soorten (ontheffingplichtig)</i>	24
	3.3.4 <i>Nationaal beschermde soorten (vrijstelling)</i>	25
4	Conclusie en aanbeveling	28
	4.1 Gebiedsbescherming	26
	4.2 Soortbescherming	26
	4.3 Voorzorgsmaatregelen en aanbevelingen	26
	4.4 Ontheffingsaanvraag	27
	4.5 Vervolgonderzoek	27
	4.6 Samenvattend	27
	Bronnen	32
	Bijlage1 - Wet Natuurbescherming	34
	Bijlage2 - Beschermde soorten en verblijfplekken	36
	Bijlage3 - Soorten met een vrijstelling	38

1. INLEIDING

1.1 Aanleiding

De gemeente Boxtel heeft het voornemen tot herontwikkeling van een onbebouwd terrein gelegen binnen de bebouwde kom van Boxtel. Dit terrein is deels in gebruik als parkeerterrein en deels braakliggend. De herontwikkeling betreft de bouw van een complex met 34 appartementen. Voor deze ontwikkeling is een ecologische quickscan vereisd om vast te stellen of de voorgenomen herontwikkeling een negatief effect kan hebben op beschermde natuurwaarden. Maassen Ecologisch Advies en Onderzoek is aangezocht om deze quickscan uit te voeren.

1.2 Vraagstelling

De beoogde ontwikkeling kan gevolgen hebben voor de aanwezige (beschermde) flora en fauna die ter plekke aanwezig is en van invloed zijn op de nabijgelegen beschermde natuurgebieden. Op basis van een veldonderzoek en een aanvullend literatuuronderzoek stelt deze quickscan zich tot doel het vaststellen of uitsluiten van beschermde soorten die vermeld staan in paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Op basis van het onderzoeksresultaat wordt bepaald welke effecten de voorgenomen ontwikkeling heeft op het (mogelijk) voorkomen van deze beschermde soorten en hun leefgebied. Aanvullend wordt bepaald of de ontwikkelingen tot effecten kunnen leiden op beschermde natuurwaarden van nabijgelegen natuurgebieden die vallen onder de Habitatrichtlijn (Natura-2000) en de ecologische hoofdstructuur (NNN-gebied).

Indien de beoogde ontwikkeling kan leiden tot negatieve effecten op beschermde soorten en hun leefgebied, of van negatief effect kan zijn op beschermd natuurgebied worden aanbevelingen en voorzorgsmaatregelen gegeven om te voorkomen dat verbodsbepalingen uit de Wet natuurbescherming worden overtreden. Aangegeven wordt welke vervolgstappen gewenst zijn. Deze vervolgstappen kunnen, afhankelijk van de aard van de mogelijke overtreding, betrekking hebben op de volgende zaken.

- Aanvullend onderzoek.
- Opstellen van mitigatie en/of compensatieplan.
- Indienen van een ontheffingsaanvraag.

1.3 Ligging van de planlocatie

Het plangebied is gelegen binnen de bebouwde kom van Boxtel iets oostelijk van het oude dorpscentrum en omgeven door een grootschalige stedelijke bebouwing van appartementencomplexen en een winkelcentrum. Het plangebied beslaat globaal de zuidelijke helft van een onbebouwd terrein dat voor de helft als parkeerterrein is ingericht en daarvoor in gebruik is. De andere helft, het oppervlak dat als het plangebied is aangemerkt, bestaat uit grotendeels onbestraat braakliggend terrein dat ontstaan is door de sloop van bebouwing. Het gehele terrein wordt aan de noordkant begrensd door de Hendrik Verheeslaan, aan de zuidkant door de Alidade en aan de west en oostkant respectievelijk de Hoogheem en Beneluxlaan. Rond het terrein is veelsoortige stadsgroen aangeplant, waarvan de rijen wegbomen van jonge eiken van de Hendrik Verheeslaan het meest beeldbepalend en substantieel zijn als stadsgroen. De eiken betreffen uitheemse soorten met een stamdiameter die varieert tussen de 30 en 40 cm en vormen een groenstructuur die zeker van belang voor vleermuizen en vogels is. Veel minder in het oog springend zijn de rijen jonge platanen als wegboom langs de Hoogheem en de enkele platanen van dezelfde omvang langs de Alidade ter hoogte van het plangebied. Op de strook grond tussen de rij platanen langs de Hoogheem en westrand van het terrein waarbinnen het plangebied ligt, zijn eetbare vruchten dragende struiken (bessen) en boompjes aangeplant. Ander stadsgroen binnen en rond het plangebied betreffen goed onderhouden lage hagen en wat verwaarloosd bodembedekkend stadsgroen.

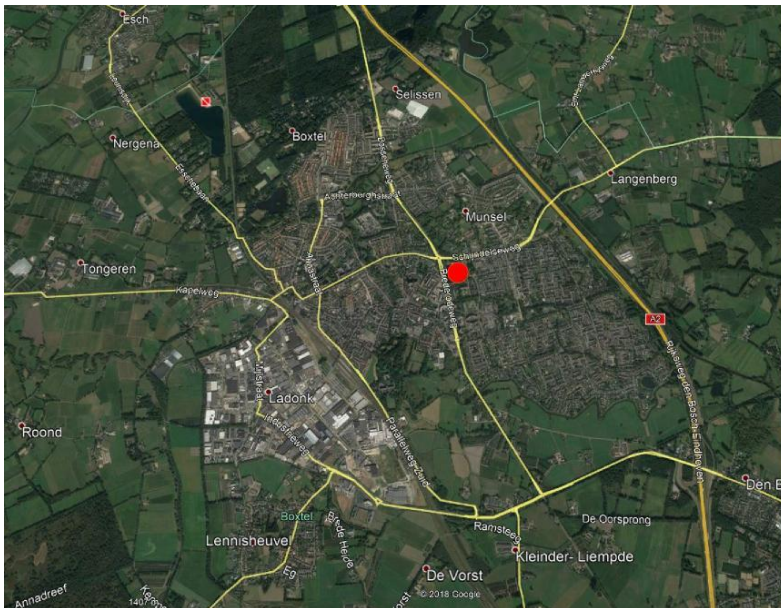

Fig.1. Ligging van het plangebied (rode stip) in de bebouwde kom van Boxtel. Luchtfoto: Google Earth

1.4 Beschrijving van de planlocatie en directe omgeving

Het grondgebied binnen het plangebied bestaat grotendeels uit onbestraat braakliggend terrein en voor een kleiner deel uit grondgebied dat bestraat is en ruimtelijk gezien tot het parkeerterrein behoort. De enige bebouwing is een geblindeerd en hermetisch van de buitenwereld afgesloten metalen bouwspel waar een technische installatie is ondergebracht. Het plangebied bevat als houtbegroeiingen lage hagen; zover er bomen binnen de invloedssfeer van het plangebied aanwezig zijn betreffen dit jonge bomen van een geringe stamdikte die niet oud genoeg zijn om ecologisch van enig belang te zijn. Het plangebied is grotendeels begroeid met een uitgesproken ruderaal vegetatietype dat zich veelal ontwikkelt na hevige bodemverstoring. De hoge vergeelde halmen en stengels van de uitgebloeide gewassen waren ten tijde van het veldbezoek beeldbepalend. Buiten de

begroeide terreindelen is centraal gelegen een groot oppervlak met omgewerkte en onbegroeide bodem aanwezig. Langs de randen van dit oppervlak is de vegetatie recent gemaaid. De beeldbepalende vegetatie die het grootste deel van het terrein beslaat is dit seizoen niet gemaaid en wordt absoluut gedomineerd door een combinatie van het gewas Witte honingklaver en het gras Timoteegras. Een type dominantbegroeiing die zich niet direct op een natuurlijke wijze ontwikkeld, maar zeer waarschijnlijk is ingezaaid. Witte honingklaver wordt vaak ingezaaid op braakliggend terrein als groenbemester en verbeteraar van de bodemstructuur. Ook andere soorten die frequent voorkomen als Chicorei, Gewone rolklaver, Luzerne, Zandteunisbloem, Wilde peen en Geveerd tandzaad wijzen op herkomst uit een zaadmengsels. Soorten die zich onder geheel natuurlijke omstandigheden op een terrein als dit verwacht kunnen worden en genoteerd werden zijn Bijvoet, Boerenwormkruid, Canadese fijnstraal, Peen en Akkerdistel. De bestrating die binnen het plangebied valt wordt niet meer onderhouden en dreigt overgroeid te worden door onkruiden als Glad vingergras, Straatgras en Canadese fijnstraal. De Tengere rus die tussen de bestrating van de parkeervakken langs de Beneluxstraat groeit wijst op een verhoogde bodemvochtigheid tengevolge van een slechte afwatering. De natuurwaarde die een locatie als deze biedt betreft in de eerste instantie de kruidrijke begroeiingen die insecten, vogels en kleine zoogdieren aantrekken. Deze vinden hier voedsel en beschutting. De combinatie van open zandige bodem en kruidrijke begroeiingen is in het bijzonder interessant voor de vliesvleugeligen onder de insecten die in de bodem nestelen als zandbijen en graafwespen.

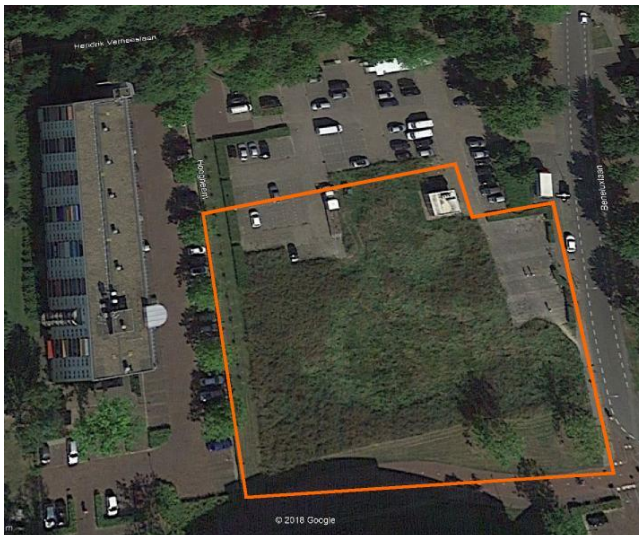

Fig.2. Globale begrenzing van het plangebied (Luchtfoto Google Earth)

1.5 Beoogde ingrepen en ontwikkelingen.

De beoogde ontwikkelingen betreffen

- Bouw van een appartementencomplex met 34 woonéenheden
- Voor deze ontwikkeling behoeven geen bestaande bebouwing of houtstructuren die klapvergunningverplichting zijn of als beschermde houtopstand aangemerkt kunnen worden geamoveerd te worden.

De ingrepen en herontwikkeling kan de volgende effecten ten gevolge hebben

- Ten behoeve van het bouwrijp maken van de locatie dient vegetatie verwijderd te worden en dienen graafwerkzaamheden uitgevoerd te worden wat een verstrend effect heeft op soorten die op en in de bodem leven.
- In de uitvoerende fase kunnen de bouwwerkzaamheden leiden tot een tijdelijke toename van verstrende omgevingsfactoren als licht- en geluidsbelasting, stikstofuitstoot en bodemtrillingen.

-Door de nieuwe woonfunctie die het plangebied verkrijgt kan een permanente toename van omgeving belastende factoren als stikstofuitstoot, licht en geluidsbelasting verwacht worden.

1.5 Toetsingskader

Deze quickscan toets aan

- Wn Soortenbescherming: hoofdstuk 3.3
- Wn gebiedsbescherming (NNN- gebied en Natura 2000): hoofdstuk 3.2

De quickscan toets niet aan

- Wn houtopstanden; er worden geen houtopstanden geamoveerd en het gebied ligt binnen de begrenzing van de bebouwde kom waar de Wn Houtopstanden niet van toepassing is.
- Groenblauwe mantel; het gebied ligt buiten de Groenblauwe mantel
- Ook niet van toepassing zijn Wav en Wvs daar de toetsing geen betrekking heeft op een veehouderij en landgoed.

Fig.3. Zicht op het plangebied in noordwestelijke richting vanaf de Beneluxlaan

Fig.4. Zich op het plangebied vanaf de Beneluxlaan in zuidwestelijke richting

Fig.5. Zicht op het plangebied vanaf de Hoogheem in noordoostelijke richting

Fig.6. Open bodem

Fig.7. Peen en Zandteunisbloem

Fig.8. Bijvoet en Chicorei

Fig.9. Vegetatiestructuur

Fig.10. Parkeerplaatsen langs Beneluxlaan

Fig.11. Omgeving: boomrijen langs de Hendrik Verheeslaan

Fig.11. Parkeerterrein

2. Wettelijk kader

2.1. Inleiding

Op 1 januari 2017 is de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Deze wet vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. Zowel in de voorgaande als nieuwe wetgeving zijn de nationale natuurwetgeving en internationale richtlijnen en verdragen verankerd, zoals Vogelrichtlijn, Habitatrichtlijn, Wetland-Convention, Conventie van Bern, Cites en Verdrag van Ramsar. De wet is opgesplitst in de bescherming van soorten (soortbescherming) en bescherming van gebieden (gebiedsbescherming).

2.2.2. Soortenbescherming

Bij de Wet Natuurbescherming gelden een aantal verbodsbepaling ter bescherming van planten- en diersoorten (zie bijlage). De wet kent 2 beschermingsniveaus waarbij drie categorieën beschermde soorten worden onderscheiden.

- *Europees beschermde soorten volgens de Vogelrichtlijn*
- *Europees beschermde soorten volgens de Habitatrichtlijn.*
- *Nationaal beschermde soorten.*

Europees beschermde soorten

Het zwaarst beschermingsniveau gelden de Europees beschermde soorten. De bescherming van vogels is op Europees niveau geformaliseerd doormiddel van de Vogelrichtlijn en die van de overige soortgroepen doormiddel van de Habitatrichtlijn. De beschermde soorten van de Habitatrichtlijn betreffen uitsluitend soorten die op bijlage IV vermeld staan. Dit betreffen o.a. alle vleermuissoorten die in Nederland en Europa inheems zijn. Voor soorten van bijlage II is de bescherming bij ingang van de Wet Natuurbescherming opgeheven of deze vallen onder het beschermingsregiem van nationaal beschermde soorten.

Ook verblijfplaatsen van soorten uit deze categorie die als "vast" kunnen worden aangemerkt vallen onder het zware beschermingsniveau en worden aangeduid als jaarrond beschermde verblijfplekken. Deze bescherming geldt alleen de vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren. Een vaste verblijfplek betreft een verblijfplek waarnaar een dier regelmatig terugkeert en niet slechts éénmalig voor een specifieke functie gebruikt wordt, zoals de nesten van de meeste vogels. Voor soorten die onder de Vogelrichtlijn vallen zijn er verschillende gradaties in beschermingsniveau, afhankelijk hoe kwetsbaar de instandhouding van de soort is in relatie tot gebruik van de vaste verblijfplek. In samenhang met de verblijfplek wordt ook de leefomgeving beschermd zover deze van belang is om het functioneren van de verblijfplek mogelijk te maken.

Nationaal beschermde soorten

Voor nationaal beschermde soorten geldt een zwakker beschermingsregiem en er kan per provincie en per soort vrijstelling verleend worden voor ingrepen die betreffen ruimtelijke ontwikkeling en bestendig beheer en onderhoud. Voor alle inheemse diersoorten, beschermt of onbeschermd, geldt de zorgplicht. De zorgplicht wil zeggen dat men deze niet onnodig mag doden, verwonden of beschadigen. Voor onbeschermden soorten geldt geen ontheffingsplicht maar alleen de zorgplicht.

Ontheffingsplicht

Alle beschermde soorten zijn in principe ontheffingsplichtig. Indien men kan garanderen dat de voorgenomen plannen geen overtreding van de Wet natuurbescherming tot gevolg hebben geldt een vrijstelling. Een mogelijkheid om een dergelijke garantie te geven is onder meer door het werken met een door de bevoegde instantie goedgekeurde gedragscode. Vrijstelling doormiddel van een goedgekeurde gedragscode geldt voor alle beschermde soorten en zowel voor werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud als voor werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling (een verschil met voorgaande wetgeving). Indien dergelijke garanties niet kunnen worden gegeven moet men afhankelijk van de soort en ingreep ontheffing aanvragen van artikelen geformuleerd in de Vogelrichtlijn (§3.1 Wn), of Habitatrichtlijn (§ 3.2 Wn) of het beschermingsregiem andere soorten (nationaal beschermde soorten) (§3.3 Wn).

Voor jaarrond beschermde verblijfplekken en functionele leefomgeving van soorten die onder de Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijnen vallen is respectievelijk artikel 3.5 lid 4 en artikel 3.1 lid 2 van toepassing en geldt een verbod om de verblijfplekken en functioneel leefgebied te verstoren. De wet beschermt de jaarrond beschermde verblijfplekken van nationaal beschermde soorten volgens artikel 3.10 lid 1b. Bij deze categorie is een verbod tot opzettelijke verstoring niet van toepassing, noch de bescherming van de functionele leefomgeving. Verstoring van vogels is alleen toegestaan indien daardoor de staat van instandhouding niet in gevaar komt. Onder de term "opzettelijk" moet men ook de zgn. "voorwaardelijke" opzet verstaan; dat betekent dat de initiatiefnemer zich bewust moet zijn van de effecten van zijn handelingen.

Beschermingsregiem soorten vogelrichtlijn §3.1Wn	Beschermingsregiem soorten Habitatrichtlijn §3.2 Wn	Beschermingsregiem andere soorten §3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden om soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden om soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden om eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen en te rapen.	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te verstoren	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Toetsing

In tegenstelling met de voorgaande Flora en Faunawet is de bescherming in mindere mate individueel en dient de staat van instandhouding van de gehele populatie meer in aanmerking genomen te worden.

Een ontheffingsaanvraag wordt beoordeeld op de volgende drie criteria:

- aanwezigheid van aanvaardbare alternatieve mogelijkheden;*
- aanwezigheid van een wettelijk belang;*
- de staat van instandhouding van de soort.*

En in het geval er jaarrond beschermde verblijfplekken in het geding zijn:

- behoud van functionaliteit van de verblijfplek.*

Het wettelijk belang betreft, afhankelijk van de status van de soort, een nationaal wettelijk belang (Vrijstellingsbesluit) of een Europees wettelijk belang (Habitatrichtlijn of Vogelrichtlijn). Deze wettelijke belangen hebben o.a. betrekking op de openbare veiligheid, volksgezondheid, veiligheid luchtvaart en bescherming flora en fauna. In het geval van nationaal beschermde soorten worden de genoemde criteria soepeler toegepast en zijn er extra vrijstellingsmogelijkheden.

2.3. Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming onderscheidt twee typen beschermde natuurgebieden

- *De gebieden die op Europees niveau een bescherming genieten en aangewezen zijn in het kader van de Habitatrichtlijn (HR), Vogelrichtlijn (VR) en Verdrag van Ramsar (wetlands). Deze gebieden vallen onder de noemer van Natura 2000 en betreffen gebieden van grote ecologische waarde.*
- *Natuurgebieden en verbindingsstructuren die op landelijke basis zijn ingesteld en vallen onder het Natuurnetwerk Nederland (NNN). Deze natuurgebieden en hun onderlinge verbindingen vormen een samenhangend ecologisch netwerk. De NNN is de opvolging van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) waarvan de naam de EHS nog in de wetgeving verankerd is.*

Ook hier genieten de gebieden die onder een Europees beschermingsregiem vallen de meest striktste bescherming. Voor beide categorieën van beschermde gebieden geldt dat activiteiten die een negatief effect hebben op de kwaliteit van de gebieden in het algemeen verboden zijn. Uitgezonderd zijn activiteiten binnen Natura 2000 gebied die uitgevoerd worden in het kader van vastgelegde beheersplannen ten behoeve van Natura 2000 doelen. Een ontheffing wordt alleen verleend

indien er geen reële alternatieven zijn, de staat van instandhouding van soorten niet in gevaar komt en er sprake is van een groot openbaar belang, dat o.a. de volksgezondheid en openbare veiligheid kan betreffen.

De ontheffingsverlening gaat veelal gepaard onder strikte voorwaarden en beperkingen en er is altijd sprake van een compensatieplicht. Bij Natura 2000 gebied wordt doormiddel van een voortoets beoordeeld of er negatieve effecten verwacht kunnen worden en in hoeverre deze als significant beoordeeld kunnen worden. Bij niet-significante negatieve effecten volgt een "lichte" beoordeling doormiddel van een Verslechteringtoets. Bij significante negatieve effecten wordt de "zware" route gevolgd doormiddel van een Passende beoordeling en ADC-toets.

2.4 Bescherming houtopstanden

De Wet natuurbescherming § 4.1. Houtopstanden vervangt de voormalige Boswet, waarbij dezelfde voorwaarden grotendeels gelden. Evenals de Boswet betreft de bescherming in het algemeen houtopstanden buiten de bebouwde kom zover deze een groter oppervlak van 10 are hebben of een rij van meer dan 20 bomen betreffen, geen deel uitmaken van begroeiingen op erven of in tuinen en geen aanplant voor cultuurdoeleinden en houtwinning betreffen. Er geldt een meld- en heraanplant plicht.

2.5 Rode lijsten

Rode lijsten geven een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of duidelijk achteruit zijn gegaan. Rode lijsten hebben een signaleringfunctie en geen juridische status. Plaatsing op de lijst betekent daarom niet automatisch dat de soort beschermd is. Daarvoor is opname van de soort onder de Flora- en faunawet nodig. De Rode lijsten zijn richtinggevend voor toekomstig beleid. Van overheden en terrein beherende organisaties wordt verwacht dat zij bij beleid en beheer rekening houden met de Rode lijsten.

3. Onderzoeksresultaat

3.1. Methodiek

Literatuuronderzoek

In het kader van deze quickscan heeft een bronnenonderzoek plaatsgevonden, waarbij is gekeken naar gebiedsgerichte bescherming en mogelijke aanwezigheid van beschermde soorten in het plangebied. Er is voor het soortenonderzoek gebruikgemaakt van gegevens van diverse websites, o.a. de website van Ministerie van Economische Zaken, en diverse verspreidingsatlassen. Voor de gebiedsgerichte bescherming is gekeken naar de ligging van het plangebied ten opzichte van relevante natuurterreinen in de omgeving en de ligging ten opzichte van Natuurbeschermingswet 1998 gebieden (Habitat- en Vogelrichtlijngebieden) en de NNN (EHS) (Natuurnetwerk Nederland).

Veldonderzoek

Het veldbezoek werd op 13-8-2018 tussen 10.30 – 11.30 uur uitgevoerd door dhr. J. Maassen. Tijdens het veldbezoek was het rond de 23 graden C, er was weinig wind (wk 1), droog geheel bewolkt en gedurende een korte periode een lichte regen.

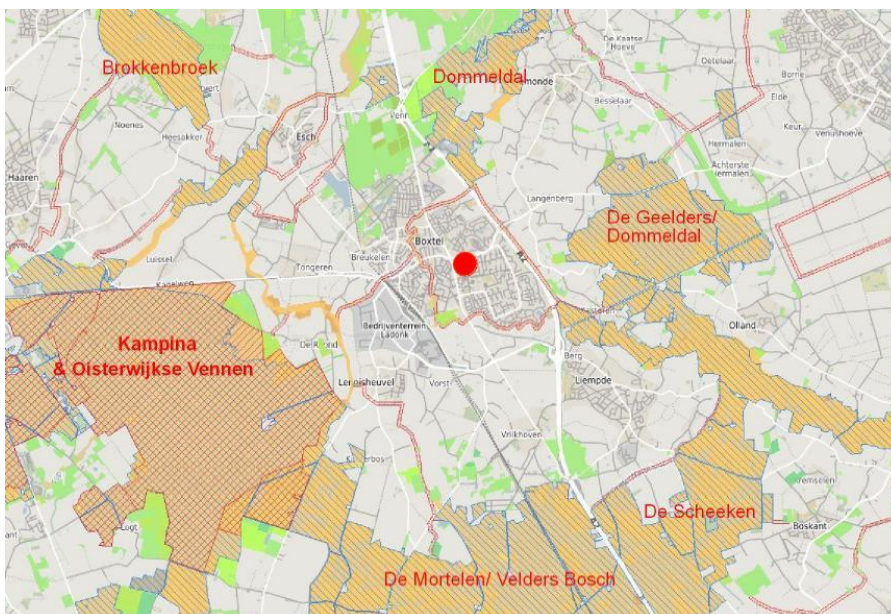
Tijdens de uitgevoerde veldonderzoeken zijn de aanwezige biotopen in het plangebied vastgesteld. Tevens is onderzoek gedaan naar biotopen en natuurwaarden in de directe aangrenzende omgeving waarop ontwikkelingen binnen het plangebied van invloed op kunnen zijn. Aan de hand van de aanwezige biotopen kan worden bepaald of er mogelijk beschermde soorten voorkomen. Naast de biotopen zijn directe en indirecte aanwijzingen opgenomen, die kunnen duiden op het voorkomen van beschermde soorten. Behalve het fysiek aantreffen van exemplaren van soorten is er ook gelet op bijv. holen, uitwerpselen, prooiresten, braakballen vraat-, loop- en veegsporen. Deze waarnemingen zijn bij de beoordeling betrokken. De aanwezige biotopen zijn vergeleken met de habitateisen van beschermde planten- en diersoorten. Op basis van deze vergelijking is beoordeeld welke van deze soorten in het plangebied kunnen voorkomen. De bevindingen van het veldbezoek en het literatuuronderzoek zijn verwerkt in onderstaande notitie.

3.2 Gebiedsbescherming

Ligging ten opzichte van beschermde natuurgebied

-De dichtstbijzijnde NNN-gebied betreffen de ecologische verbindingzones die de loop van de rivier de Dommel vormt. Slechts op 0,5 km westelijk van het plangebied ligt de oorspronkelijke Dommelloop die door het westelijk stadsdeel van Boxtel voert. Op een iets grotere afstand van 1 km oostelijk ligt het Omleidingskanaal, een gegraven kanaal dat Dommelwater in oostelijke richting afvoert. Op grotere afstanden van 3 tot 6 km ligt rond Boxtel een ring van hoogwaardige NNN-gebieden waaraan door de provincie Noord-Brabant de status van Natte Natuurparel is toegekend (zie fig.3). Dit betreffen de gebieden De Geelders, het Dommeldal, De Scheeken, Veldersbosch/De Mortelen, Kampina en Helvoirtsche Broek/Brokenbroek.

-Het dichts nabije Natura 2000-gebied betreft de *Kampina & Oisterwijkse Vennen* op ongeveer 3km afstand hemelsbreed. Op veel grotere afstanden van 10-11 km hemelsbreed liggen *Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek* en *Loonse- en Drunense Duinen & Leemputten*.

Fig.13. Ligging van het plangebied (rode stip) ten opzichte van beschermde natuurgebieden (de gekleurde vlakken). De rode gebroken lijnen betreffen ecologische verbindingzones. De enkel gearceerde gebieden de Natte Natuurparels; de dubbel gearceerde gebieden Natura 2000-gebied. Bron: Provincie Noord-Brabant

Effecten

Het plangebied en omliggende gebied maakt geen onderdeel uit van de NNN/EHS of Natura 2000 - gebied. Van een directe aantasting en afname van areaal aan beschermd natuurgebied is daarom geen sprake. De nabijgelegen NNN-gebieden en Natura 2000-gebieden liggen op een dusdanige ruime afstand dat geheel geen invloed verwacht wordt van factoren die met een korte reikwijdte op afstand werken, als bodemtrillingen, geluids- en lichtbelasting.

De enige factor die op grotere afstand werkzaam en op basis van zijn reikwijdte van invloed kan zijn, betreft de factor stikstofdepositie. In de uitvoerende fase kan een tijdelijke verhoging van de factor stikstofdepositie plaats vinden ten gevolge de uitstoot van het bouwverkeer en machines die tijdens de bouw gebruikt worden. Na de uitvoerende fase kan verwacht worden dat de woonfunctie van de nieuwbouw en de verkeersbewegingen die deze genereert een nieuwe bron van stikstofuitstoot is. Er kan hier geen definitieve uitspraak gedaan in hoeverre de nieuwe woonfunctie een significante bijdrage levert aan de bestaande achtergronddepositie daar geen technische gegevens bekend zijn en niet bekend is of het hier een vervangende woonfunctie betreft of een uitbreiding van de woonfunctie binnen de grenzen van de bebouwde kom van Boxtel. Echter de bijdrage van 34 wooneenheden kan op het totaal van de stikstofuitstoot op beschermde natuurgebieden die de

bebouwde omgeving van Boxtel levert met zijn inwonerstal, bedrijven en verkeerwegen als relatief klein beoordeeld worden. Redelijkerwijs kan verwacht kan worden dat alleen binnen een cumulatief verband met andere projecten sprake kan zijn van overschrijding van een uitstoot die op enige wijze significant kan zijn.

Echter in het kader van deze beoordeling, die alleen het onderhavig project betreft, wordt op basis van de relatieve kleine schaal van de werkzaamheden en de nieuwe woonfunctie die het plangebied verkrijgt geen toename van stikstofdepositie verwacht die een significante bijdrage levert aan de bestaande achtergronddepositie op NNN-gebied of leidt tot een overschrijding van grenswaarden zoals die gesteld zijn voor de nabije Natura 2000-gebieden.

Conclusie

Gelet op de relatieve kleinschaligheid en aard van de ontwikkeling en ligging op voldoende afstand tot Natura 2000 -gebied en NNN-gebied worden op basis van de bekende gegevens geen negatieve effecten op deze gebieden verwacht. Een toetsing aan de Natura 2000 wetgeving en aan het NNN/EHS-beleid wordt niet noodzakelijk geacht zover dit hier beoordeeld kan worden.

3.3 Soortenbescherming

3.3.1 Europees beschermde soorten (Habitatrichtlijn)

-De provincie Noord-Brabant ligt buiten het landelijk verspreidingsgebied van de meeste reptielen die doormiddel van de habitatrichtlijn beschermd zijn. Zover deze in de provincie voorkomen (Gladde slang op de Grootte Peel) ligt het plangebied te ver buiten het verspreidingsgebied en eisen deze soorten tevens te specifieke biotoopeisen om nabij het plangebied te verwachten.

-In het algemeen is het plangebied door zijn ligging binnen een verstedelijkte stenen omgeving weinig geschikt voor amfibieën. Soorten uit deze beschermingscategorie die in de bredere omgeving voorkomen (Poelkikker, Heikikker, Kamsalamander) zijn bovendien te specifiek gebonden aan een hoogwaardig watermilieu en een landbiotoop van heide en heideachtig terrein om binnen of nabij het plangebied te verwachten. De Rugstreeppad, een soort van minder stabiele watermilieu en kolonisator op allerlei braakliggend terrein, kan ver tot binnen stedelijk gebied doordringen om b.v. bouwterreinen te koloniseren. Echter binnen Brabant is de Rugstreeppad betrekkelijk zeldzaam en wordt de buiten de optimale biotoop van heide en stuifzanden veel minder vaak aangetroffen dan elders in het land. Een populatie op de Kampina is verdwenen; de laatste waarnemingen werden hier voor 1995 gedaan. De meest nabij gelegen locaties waar de Rugstreeppad momenteel van bekend is zijn de Drunense Duinen, het Oud Meer bij Son en Breugel en het natuurgebied het Karregat aan de oostkant van 's-Hertogenbosch op afstanden van 10 tot 15 km van het plangebied. Er zijn geen recente waarnemingen bekend uit de regio 's-Hertogenbosch- Tilburg van deze soort buiten hoogwaardig natuurgebied, of directe invloedssfeer daarvan, en zeker niet binnen stedelijk gebied. Op basis van dit lokale verspreidingspatroon kan de Rugstreeppad voor het plangebied uitgesloten worden

- De Habitatrichtlijn beschermt tevens een viertal inheemse plantensoorten en twee soorten bladmos; deze kunnen op basis van de biotoopeisen en hun zeldzaamheid geheel uitgesloten worden binnen het verstedelijkt gebied waarbinnen het plangebied ligt.

-De Habitatrichtlijn beschermt een aantal zeezoogdieren, die vanzelfsprekend binnenlands uitgesloten kunnen worden. Binnenlands kunnen als Europees beschermde zoogdieren wel Bever, Otter, Noordse woelmuis en verschillende soorten vleermuizen verwacht worden. Van deze soorten, zover deze landgebonden zijn, is de Bever is de enige soort die uit de omgeving van Boxtel bekend is. De soort maakt momenteel een opmars langs de Aa en Dommel in zuidelijke richting nadat deze zo'n 10 jaar geleden voor het eerst langs de Maas ter hoogte van 's-Hertogenbosch werd waargenomen. Recente waarnemingen op zo'n 6 km afstand van het plangebied langs de Dommel ter hoogte van Halder zijn bekend (bron: Zoogdierenwerkgroep IVN 's-Hertogenbosch). De soort is strikt gebonden aan het directe overstromingsgebied van rivieren en beken met nabijheid van wilgenvloedbos. Het plangebied ligt geheel buiten dit habitatgebied en is daardoor op geen enkele manier relevant voor de Bever. Uitgezonderd van vleermuizen ligt het plangebied te ver buiten het landelijk verspreidingsgebied en specifiek habitatgebied van genoemde soorten om deze binnen de directe omgeving te verwachten.

-De enige soorten zoogdieren die doormiddel van de habitatrichtlijn beschermd zijn en met grote zekerheid verwacht kunnen worden zijn vleermuizen. Buiten de dieren zelf, zijn ook de verblijfplaatsen en de structuren die noodzakelijk zijn om deze in stand houden beschermd. De bescherming geldt de verblijfplekken die jaarrond in gebruik zijn; d.w.z. vaste verblijfplekken waarnaar vleermuizen periodiek terugkeren om bepaalde levensfunctie te vervullen. Ook bij afwezigheid van vleermuizen zijn deze beschermd (zie verder kader).

Vleermuizen

Bronnenonderzoek

Verwacht worden in het bijzonder de Gewone dwergvleermuizen en Laatvlieger. De Gewone dwergvleermuis is landelijk gezien verreweg de meest algemene vleermuissoort en komt vrijwel overal voor in de bebouwde omgeving. De Laatvlieger komt ook algemeen in de bebouwde omgeving

voor, maar is minder talrijk. Meer dan vorige soort foerageert deze ook boven open terrein. Kruidrijk begroeid open terrein zoals dat binnen het plangebied aanwezig biedt bij uitstek geschikte foerageergelegenheid voor deze soort. Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger verblijven uitsluiten in of aan bebouwing. Gelet op de ligging binnen een bosrijke omgeving kan ook de Rosse vleermuis foeragerend verwacht worden. De Rosse vleermuis is een soort die in bomen verblijft en ook binnen stedelijk gebied foerageert en in oude bomen verblijft. Als iets minder algemene soorten kunnen Watervleermuis en Gewone grootovleermuis verwacht. Hoewel beide tamelijk lichtschuwe soorten zijn kunnen deze binnen een stadsomgeving niet geheel uitgesloten worden. De bomenrijen kunnen onderdeel zijn van verplaatsingsroutes van de Watervleermuis vanuit de verblijfplekken in het oude stadsdeel naar het stroomgebied van de Dommel aan de oostkant van Bostel.

Toelichting

Wettelijke bescherming en levenswijze

Alle in Nederland voorkomende vleermuizen staan vermeld in Tabel 3 bijlage IV van de Europese habitatrichtlijn en zijn daardoor op Europees niveau beschermd. Deze bescherming betreft tevens de vaste rust- en verblijfplaatsen. Onder deze vaste rust- en verblijfplaatsen wordt verstaan: "het gehele systeem waarvan een populatie gebruik maakt tijdens de jaarcyclus van de soort".

Vleermuizen onderhouden verschillende type verblijfplekken als paarverblijven, winterverblijven, kraamverblijven en zomerverblijven. Voor de staat van instandhouding van de lokale populatie van de soort zijn de kraamverblijven en de grote winterverblijven van het grootst belang. In gebruik van paarverblijven zijn vleermuizen het meest flexibel. In de loop van het seizoen wisselen vleermuizen regelmatig van verblijfplaats waarbij gebruik wordt gemaakt van vaste routes tussen de verblijfplekken. Eveneens tussen foerageergebieden en verblijfplaatsen onderhouden vleermuizen vaste routes. Bij het gebruik van deze routes oriënteren vleermuizen zich op lijnvormige elementen in het landschap zoals bomenlanen, kanalen en houtwallen.

Dit gehele systeem van verbindingroutes en foerageergebieden die het functioneren van de verblijfplaatsen voor hun specifieke functies mogelijk maakt wordt de functionele leefomgeving genoemd. Ingrepen binnen de functionele leefomgeving die het functioneren van de verblijfplaatsen aantasten worden door de wetgever gelijkgesteld aan de aantasting van verblijfplekken zelf. In deze zin is de functionele leefomgeving even strikt beschermd als de verblijfplekken.

Veldbezoek

Op basis van omgevingskenmerken toont de groene stadsomgeving waarbinnen het plangebied ligt een redelijke geschiktheid voor vleermuizen. De rijen wegbomen van de Hendrik Verheesweg zullen zeker van belang zijn als foerageer- en verplaatsingsstructuur. De bomenrijen vormen en goede aansluiting op andere stedelijke groenstructuren die gezamenlijk een goede verbinding vormen met het buitengebied en de ecologische verbindingzones (stroomgebied van de Dommel). Door het ontbreken van oude bebouwing biedt de omgeving weinig geschikte verblijfsmogelijkheden. De moderne bebouwing rond het plangebied is dusdanig afgewerkt en afgedicht dat er weinig verblijfruimten achter gevelbetimmering, onder dakbekleding en dergelijke is. De enige toegangen tot mogelijk geschikte verblijfruimten die tijdens het veldbezoek ontdekt werden zijn de stootvoegen in de muren van het appartementencomplex langs de Beneluxlaan; deze geven toegang tot spouwruimten.

Het oppervlak waar het plangebied uit bestaat plangebied bevat geen enkel element, als geschikte bebouwing en bomen met holten, dat verblijf aan vleermuizen kan bieden. Echter kruidrijk begroeid terrein zoals dit binnen het plangebied aanwezig is, kan binnen een ordelijke stedelijke omgeving zeker van meer dan gemiddeld belang binnen het foerageergebied van vleermuizen geacht worden. De kruidrijke verwilderde vegetatie trekt immers meer insecten (het voedsel van vleermuizen) aan dan het gecultiveerde stadsgroen. Echter het ligt niet in de verwachting dat het plangebied door zijn geringe oppervlak deel uitmaakt van essentieel foerageergebied waarvan het verlies niet door vleermuizen compenseerbaar is.

Conclusie

Verblijfplekken van vleermuizen worden binnen het plangebied en de indirecte invloedssfeer van de voorgenomen ontwikkeling niet verwacht en daarmee geen negatieve effecten op de jaarrond beschermde verblijfplaatsen en verblijfsmogelijkheden van vleermuizen.

-Als gevolg van de herontwikkeling wordt geen directe aantasting van essentieel foerageergebied verwacht, noch een directe aantasting van groenstructuren die van belang zijn als trek- en verplaatsingsstructuren. Wel dient rekening gehouden met een klein kwaliteitsverlies van de directe stadsomgeving voor vleermuizen bij het opstellen van een nieuw inrichtingsplan. Elementen die van belang zijn voor vleermuizen die verloren gaan of aangetast dreigen te worden dienen bij voorkeur gecompenseerd te worden.

3.3.2 Europees beschermde soorten (Vogelrichtlijn)

Voor vogels geldt een aantal beschermingscategorieën die hieronder besproken worden (zie voor toelichting onderstaand kader).

Toelichting

In de Flora en faunawet worden alle broedende vogels strikt beschermd. De Flora- en Faunawet kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval aanwezig is. Van een aantal vogelsoorten worden de nesten ook buiten het broedseizoen beschermd. Als nesten door een ruimtelijke ontwikkeling verdwijnen, kan afhankelijk van de soort die het nest gebruikt, een ontheffingsaanvraag noodzakelijk zijn.

De volgende categorieën (aflopend in beschermde status) worden onderscheiden:

Categorie 1: Ontheffingsaanvraag altijd noodzakelijk

Nesten jaarrond beschermd, vaste rust- en verblijfplaatsen jaarrond beschermd.

Soorten: Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespandief en Zwarte wouw.

Categorie 2: Ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk

Deze soorten vragen extra onderzoek, ook al zijn hun nesten niet jaarrond beschermd. Echter ze zijn wel jaarrond beschermd als zwaarwegende feiten of "als ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen".

Soorten: Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huizwaluw, Ijsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenavalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht.

Categorie 3: Ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk

Soorten: Overige soorten

Categorie 1; ontheffingsaanvraag altijd nodig

Bronnenonderzoek

Op basis van de stedelijke omgevingskenmerken worden een zeer beperkt aantal vogelsoorten uit deze zwaarste beschermingscategorie verwacht. Het betreft soorten die in of aan bebouwing verblijven en als cultuurvolger gelden binnen de bebouwde omgeving. Een aantal soorten uit deze categorie geven de voorkeur aan een kleinschaliger bebouwde omgeving binnen het landelijk gebied. Uilen die verblijf in of aan bebouwing zoeken als Steenuil en Kerkuil, worden daarom niet verwacht binnen de stedelijke omgeving. De Huismus kan minder direct uitgesloten worden binnen stedelijke gebied, indien dit niet te grootschalig is en nog wat rommelige en kleinschalige elementen bevat. De

Gierzwaluw komt overal in stedelijk gebied voor, indien er voldoende bebouwing is die verblijf onder dakbekleding of tussen gevelbetimmering biedt. De Slechtvalk verblijft in hoge bebouwing die binnen de relatief kleinstedelijk bebouwde omgeving van Boxtel ontbreekt

Veldbezoek

- Het plangebied biedt geen enkele verblijfsmogelijkheid voor vogels uit deze beschermingscategorie. Zowel binnen het plangebied als omgeving werden nergens verblijfssporen en aanwezigheid en verblijfplekken van vogels uit deze categorie vastgesteld. Uitgezonderd voor huismussen werd het plangebied als weinig relevant voor deze soorten beoordeeld. Een kruidrijk begroeid terrein als dit kan van bijzonder belang zijn als foerageergebied van huismussen binnen een ordelijk stadsomgeving. De mussen vinden hier een verhoogd voedselaanbod van zowel zaden als insecten. Een insectenaanbod is van belang in de broedtijd als eiwitrijke voedselbron voor de jonge vogels. Tijdens het bezoek werd echter niet de aanwezigheid van ene huismussenpopulatie binnen de omgeving vastgesteld.

Conclusie

Als gevolg van de voorgenomen ingrepen en herontwikkeling worden geen negatieve effecten verwacht op jaarrond beschermde verblijfplekken van vogels en blijvende schade aan functioneel leefgebied dat van belang is voor de instandhouding van deze verblijfplekken.

Categorie 2; ontheffingsaanvraag mogelijk noodzakelijk

Van soorten uit deze categorie werden geen nestplaatsen binnen het plangebied vastgesteld. Waarnemingen uit deze categorie betroffen algemene soorten stads- en tuinvogels als Ekster en Koolmees en werden voornamelijk langs de terreinranden of daarbuiten gedaan. Ten gevolge van de voorgenomen ontwikkeling wordt geen negatief effect verwacht op nestelplekken en de staat van instandhouding van soorten uit deze categorie verwacht.

Categorie 3; ontheffingsaanvraag niet noodzakelijk

Waarnemingen betroffen algemene tuinvogels als Merel en Houtduif. Verwacht wordt dat soorten uit deze categorie voedsel vinden binnen het plangebied maar geen geschikte nestgelegenheid. Wat betreft begroeiing is het plangebied in het bijzonder geschikt voor grondbroeders, waaronder bedreigde vogelsoorten als Patrijs en Leeuwerik. Echter binnen de verstoorde stadsomgeving waarbinnen het plangebied ligt kan aanwezigheid van deze grondbroeders vrijwel uitgesloten worden. Voor soorten uit deze beschermingscategorie dient rekening gehouden te worden met het broedseizoen en geldt uitsluitend artikel Wn artikel 3.1 lid 2 en is artikel 3.1 lid 4 en 5 (verbod op opzettelijke verstoring) niet van toepassing.

3.3.3 Nationaal beschermde soorten (ontheffingsplichtig)

Bronnenonderzoek

-Beschermde soorten amfibieën uit deze categorie (Vinpootsalamander, Alpenwatersalamander) en reptielen (Levendbarende hagedis) die in de omgeving voorkomen zijn te specifiek gebonden aan natuurlijke milieus van heide, bos en zwak gebufferde waters om binnen stedelijk gebied te verwachten. De Alpenwatersalamander, een iets meer opportunistische soort komt algemeen voor rond Eindhoven, maar is binnen de omgeving van Boxtel nauwelijks bekend.

-Op basis van verspreidingsgegevens en habitateisen kunnen ook uitgesloten worden beschermde soorten uit de groep van vissen, libellen, vlinders en de enige nationaal beschermde keversoort (Vliegend hert) en kreeftachtige (Europese rivierkreeft). In het algemeen geldt dat het plangebied door zijn kruidrijke begroeiingen goede condities biedt aan een aantal algemene vlindersoorten en

andere insecten die als bloembezoekers gelden. Er is open begraafbare bodem aanwezig die nestelgelegenheid biedt aan vliesvleugeligen die in de bodem nestelen als graafbijen en graafwespen. Echter deze behoren niet tot de fauna die onder de Wn natuurbescherming vallen.

- Binnen het half natuurlijk milieu ontbreken de condities, zoals oude muren en parkbos, om natuurlijk groeiplekken van nationaal beschermde plantensoorten te verwachten. Deze kunnen voor het plangebied uitgesloten worden op basis van hun zeldzaamheid en standplaatsvereisten.
- Uit de categorie van nationaal beschermde zoogdieren waarvoor geen vrijstelling geldt worden in de eerste instantie soorten verwacht die een zekere binding met de bouwde omgeving onderhouden en ook binnen stedelijk gebied een geschikte habitat kunnen vinden. Dit betreffen in de eerste instantie Steenmarter en de verschillende kleine marterachtigen (Wezel, Bunzing en Hermelijn). De bescherming zonder vrijstelling van kleine marterachtigen geldt alleen de provincies Noord-Brabant en Noord-Holland. Deze soorten komen overal algemeen voor en zijn moeilijk vast te stellen. De Steenmarter is een soort die binnen de omgeving nog zeldzaam is, maar vanuit het oosten van het land steeds verder westelijk oprukt. Een waarneming worden gemeld uit Liempde (Natuurwerkgroep Liempde op de website Mooiboxtel.nl). De Eekhoorn is een licht opportunistische soort die vanuit zijn optimaal leefgebied van aanéngesloten bosgebied kan uitzwerven naar stedelijk gebied indien er voldoende groenstructuren in de vorm van bomenrijen en bosplantsoenen aanwezig zijn. De soort kan zeker binnen de directe stadsomgeving niet uitgesloten worden, echter het plangebied is door zijn lage begroeiing geheel ongeschikt om op enige manier deel te zijn van het habitatgebied van deze soort. Andere soorten die in de omgeving voorkomen als de Das kunnen voor het stedelijk gebied geheel uitgesloten worden.

Veldbezoek

Tijdens het veldbezoek werd in het bijzonder gelet op sporen van zoogdieren. De verwachtingskans op soorten uit de overige soortgroepen is bijzonder klein als gevolg van te specifieke habitatvereisten en zeldzaamheid. Dit sporenonderzoek heeft geen aanwezigheid van zoogdiersoorten uit deze beschermingscategorie binnen of nabij het plangebied kunnen vaststellen. Het plangebied biedt geen verblijfsmogelijkheden aan marterachtigen, maar kan wel door deze soorten als foerageergebied bezocht worden. In het algemeen vertoont de ordelijke bebouwde omgeving een geringe geschiktheid om Steenmarter en kleine marterachtigen te verwachten. De Steenmarter laat meestal duidelijk sporen na als prooiresten en uitwerpselen; kleine marterachtigen als Wezel en Bunzing zijn moeilijker vast te stellen. De Steenmarter kan gelet op zijn zeldzaamheid binnen de bouwde omgeving van Boxtel, afwezigheid van verblijfsmogelijkheden en ontbreken van duidelijke sporen geheel uitgesloten worden voor het plangebied. Kleine marterachtigen zijn moeilijker uit te sluiten en worden uitsluitend op incidentele basis verwacht. Verblijfplekken kunnen wel worden uitgesloten.

3.3.4 Nationaal beschermde soorten (vrijgesteld)

Het plangebied biedt goede condities voor een aantal algemene zoogdiersoorten die als uitgesproken cultuurvolger gelden als Huisspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Bosmuis, Veldmuis en Egel. Terrein als het onderhavige waar de natuur nog wat vrij spel heeft, is zeldzaam binnen en moderne stedelijk omgeving en biedt deze soorten nog wat toevluchtmogelijkheden binnen een sterk gecontroleerde stadsomgeving. Gelet op de verstedelijkte omgeving is de kans klein om amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt te verwachten. Hooguit kan de Gewone pad verwacht worden. Voor al deze soorten is slechts de zorgplicht van toepassing, d.w.z. dat onnodig doden of verwonden vermeden dient te worden.

4. Conclusie en aanbeveling

4.1 Gebiedsbescherming

Gelet op de relatieve kleinschaligheid en aard van de ontwikkeling en ligging op voldoende afstand tot Natura 2000 -gebied en NNN-gebied worden op basis van de bekende gegevens geen negatieve effecten op deze gebieden verwacht. Een toetsing aan de Natura 2000 wetgeving en aan het NNN/EHS-beleid wordt niet noodzakelijk geacht zover dit hier beoordeeld kan worden.

4.2 Soortenbescherming

-De enige soorten die onder strenge beschermingsregiem van de Habitatrichtlijn vallen en met enige waarschijnlijkheid binnen het plangebied verwacht kunnen worden zijn vleermuizen en in het bijzonder de Gewone dwergvleermuis. Deze zullen voornamelijk foeragerend binnen het plangebied aangetroffen worden. Binnen het plangebied en de directe invloedssfeer daarvan ontbreken geschikt verblijfsmogelijkheden.

-Er werden geen aanwijzingen gevonden van aanwezigheid van nationaal beschermde soorten waarvoor geen vrijstelling geldt. Verblijfplekken worden binnen het plangebied en invloedssfeer daarvan niet verwacht. Aanwezigheid van deze soorten wordt niet waarschijnlijk geacht en zal, indien dit wel het geval is van incidentele aard zijn. Er wordt niet verwacht dat de voorgenomen ontwikkeling op enige wijze hun leefgebied zal schaden.

-Er ontbreken binnen het plangebied en de invloedssfeer daarvan verblijfplaatsen die als jaarrond beschermde vaste verblijfplaatsen van vogels en zoogdieren kunnen worden aangemerkt of andere elementen die beschermd zijn als onderdeel van de functionele leefomgeving die deze verblijfplekken in stand houdt. Deze worden ook niet verwacht.

- Niet geheel uitgesloten kunnen worden een aantal andere beschermde soorten zoogdieren en amfibieën waarvoor een vrijstelling geldt. Voor deze soorten kan het plangebied van bijzonder belang zijn als toevluchtsoord of foerageergebied binnen de verstedelijkte omgeving. Voor deze soorten wordt verwacht dat de zorgplicht in acht wordt genomen. Ook geldt dit voor soorten die geheel onbeschermd zijn.

Concluderend kan gesteld worden dat het plangebied als gevolg van zijn huidige inrichting en gebruik een verhoogde onbeschermd natuuraarde biedt voor insecten en kleine zoogdieren binnen het verstedelijkt gebied. De kruidrijke begroeiingen binnen afwisselende vegetatiestructuren en afwezigheid van strakke beheersvormen bieden goede condities voor deze soortgroepen. Ecologische kwaliteiten die in het algemeen gelden voor braakliggend terrein binnen stedelijk gebied. Indien een aantal voorzorgmaatregelen in acht worden genomen, worden als gevolg van de uitvoering van de plannen en de herontwikkeling van de locatie echter geen negatieve effecten verwacht op beschermde soorten, hun verblijfplekken en leefgebieden.

4.3 Voorzorgsmaatregelen en aanbevelingen.

Algemene voorzorgsmaatregelen

- Bij uitvoering van ingrepen dient het broedseizoen in acht genomen te worden indien niet voldoende gegarandeerd kan worden dat nesten van broedende vogels niet beschadigd of vernietigd

kunnen worden. Als aanbeveling geldt, om bij wijze van voorzorgsmaatregel elke schade aan broedgevallen uit te sluiten, ingrepen geheel buiten het broedseizoen plaats te laten vinden. Als broedseizoen wordt de periode half maart-half juli aangemerkt. Ook als na die periode nog broedende vogels of nestjongen worden waargenomen dan geldt dat het broedseizoen nog niet is afgelopen is.

- Voor aanwezigheid onbeschermde en vrijgestelde zoogdieren en amfibieën dient de zorgplicht in acht genomen te worden. D.w.z. dat men verstoring, verwonding en doden van deze diersoorten zoveel mogelijk tracht te voorkomen. De zorgplicht houdt in dat eenieder voldoende zorg in acht moet nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Overtreding van de zorgplicht is niet strafbaar gesteld; de zorgplicht kan wel door toepassing van bestuursdwang worden gehandhaafd.

Aanbevelingen

-Voor versterking van de ecologische kwaliteiten dient het aanbeveling om bij herinrichting naar een aanplant van inheemse soorten te streven die de ecologische omgeving versterken.

4.4 Ontheffingsaanvraag

Een ontheffingsaanvraag wordt niet noodzakelijk geacht.

4.5 Vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek is niet noodzakelijk

Samenvattend

Indien de hiervoor genoemde voorzorgsmaatregelen in acht worden genomen, worden ten gevolge van voorgenomen ingrepen en herontwikkeling van het plangebied geen negatieve effecten verwacht op beschermde natuurgebieden en beschermde soorten en hun leefgebied.

Ontheffingsaanvraag is alleen noodzakelijk indien niet gegarandeerd kan worden dat nesten van broedvogels niet intact kunnen blijven.

5. Bronnen

Literatuur

- Creemers. R.C.M. & J.J.C.W. van Delft (RAVON) (redactie) 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland.
- Schaminée e.a. 1995. De Vegetatie van Nederland deel 1 t/m 5
- Drs. E.J. Weeda, R. Westra, Ch. Westra, T. Westra 1985-1994. Nederlandse Ecologische Flora deel 1t/m5
- P. Twisk, A. van Diepenbeek, J.P. Bekker 2010. Veldgids Europese Zoogdieren
- Dietz, C., O. vonHelvesen& D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en NoordwestAfrika. Tirion Natuur.
- SOVON-broedvogelonderzoek Nederland 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels 1998-2000.
- J.J.C.W. van Delft & W. Schuitema Werkatlas amfibieën en reptielen in Noord-Brabant, Uitgave RAVON 2005.
- De flora en fauna van de Kampina overzichtsrapportage inventarisaties 2000-2008. Uitgave Natuurmonumenten

Internetsites

- www.brabant.nl
- www.Verspreidingsatlas.nl
- www.rijksoverheid.nl/ministeries/ez
- www.dassenwerkgroepbrabant.nl

Bijlage1 - Wet Natuurbescherming

1.1 Verbodsbepalingen

Beschermingsregime soorten Vogelrichtlijn § 3.1 Wn	Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn § 3.2 Wn	Beschermingsregime andere soorten § 3.3 Wn
Art 3.1 lid 1 Het is verboden in het wild levende vogels opzettelijk te doden of te vangen.	Art 3.5 lid 1 Het is verboden soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen	Art 3.10 lid 1a Het is verboden soorten opzettelijk te doden of te vangen
Art 3.1 lid 2 Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen	Art 3.5 lid 4 Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren te beschadigen of te vernielen	Art 3.10 lid 1b Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren opzettelijk te beschadigen of te vernielen
Art 3.1 lid 3 Het is verboden eieren te rapen en deze onder zich te hebben	Art 3.5 lid 3 Het is verboden eieren van dieren in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen	Niet van toepassing
Art 3.1 lid 4 en lid 5 Het is verboden vogels opzettelijk te storen, tenzij de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort	Art 3.5 lid 2 Het is verboden dieren opzettelijk te storen	Niet van toepassing
Niet van toepassing	Art 3.5 lid 5 Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen	Art 3.10 lid 1c Het is verboden plantensoorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

1.2 Zorgplicht

In de Wet Natuurbescherming is een zorgplicht (artikel 2, lid 1) opgenomen:

“Iedereen dient voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. De zorg houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.”

De zorgplicht geldt altijd, en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Bijlage 2- Beschermde soorten en verblijfplekken

1.2 Bescherming soorten Vogelrichtlijn I (vogels met vaste verblijfplekken).

De vogelrichtlijn onderscheidt de volgende categorieën beschermde vaste verblijfplekken

1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
2	Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen.
5	Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.

Lijst van vogels die vaste verblijfplekken onderhouden

<i>soort</i>	<i>categorie</i>	<i>soort</i>	<i>categorie</i>
steenuil	1	groene specht	5
gierzwaluw	2	ekster	5
huismus	2	gekraagde roodstaart	5
roek	2	glanskop	5
grote gele kwikstraat	3	grauwe vliegenvanger	5
kerkuil	3	grote bonte specht	5
oehoe	3	hop	5
ooievaar	3	huiszwaluw	5
slechtvalk	3	ijsvogel	5
Boom valk	4	Kleine bonte specht	5
buizerd	4	Kleine vliegenvanger	5
havik	4	koolmees	5
ransuil	4	kortsnavelboomkruiper	5
sperwer	4	oeverzwaluw	5
wespendief	4	pimpelmees	5
zwarte wouw	4	raaf	5
blauwe reiger	5	ruigpootuil	5
boerenzwaluw	5	spreeuw	5
Bonte vliegenvanger	5	Tapuit	5
boomklever	5	torenvalk	5
boomkruiper	5	zeearend	5
bosuil	5	zwarte kraai	5
brilduiker	5	Zwarte mees	5
draaihals	5	Zwarte roodstaart	5
eidereend	5	Zwarte specht	5

2.1 Beschermde soorten Habitatrichtlijn bijlage IV

Nederlandse naam	Latijnse naam		
Planten (4)		Reptielen (3)	
Drijvende waterweegbree	Luronium natans	Gladde slang	Coronella austriaca
Groenknolorchis	Liparis loeselii	Muurhagedis	Podarcis muralis
Kruipend moerasscherm	Apium repens	Zandhagedis	Lacerta agilis
Zomerschroeforchis	Spiranthes aestivalis		
Zoogdieren terrestrisch (8)		Vlinders (7)	
Bever	Castor fiber	Donker pimpnelblauwtje	Maculinea nausithous
Hamster	Cricetus cricetus	Grote vuurvinder	Lycaena dispar
Hazelmuis	Muscardinus avellanarius	Moerasparelmoervlinder *)	Euphydryas aurinia
Euraziatische lynx	Lynx lynx	Pimpnelblauwtje	Maculinea teleius
Noordse woelmuis	Microtus oeconomus	Teunisbloempijlstaart	Proserpinus proserpina
Otter	Lutra lutra	Tijmblauwtje *)	Maculinea arion
Wilde kat	Felis silvestris	Zilverstreephooibeestje *)	Coenonympha hero
Wolf *)	Canis lupus		
Vleermuizen (22)		Libellen (8)	
Bechsteins vleermuis	Myotis bechsteinii	Bronslibel *)	Oxygastra curtisii
Bosvleermuis	Nyctalus leisleri	Gaffellibel	Ophiogomphus cecilia
Brandts vleermuis	Myotis brandtii	Gevlekte witsnuitlibel	Leucorrhinia pectoralis
Franjestaart	Myotis nattereri	Groene glazenmaker	Aeshna viridis
Gewone baardvleermuis	Myotis mystacinus ssp. mystacinus	Noordse winterjuffer *)	Sympecma paedisca
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus	Oostelijke witsnuitlibel *)	Leucorrhinia albifrons
Gewone grootoorvleermuis	Plecotus auritus	Rivierrombout	Gomphus flavipes
Grijze grootoorvleermuis	Plecotus austriacus	Sierlijke witsnuitlibel	Leucorrhinia caudalis
Grote hoefijzerneus	Rhinolophus ferrum-equinum		
Grote rosse vleermuis	Nyctalus lasiopterus	Kevers (5)	
Ingekorven vleermuis	Myotis emarginatus	Brede geelrandwaterroofkever	Dytiscus laticornis
Kleine dwergvleermuis	Pipistrellus pygmaeus	Gestreepte waterroofkever	Graphoderus bilineatus
Kleine hoefijzerneus	Rhinolophus hipposideros	Heldenbok	Cerambyx cerdo
Laatvlieger	Eptesicus serotinus	Juchtleerkever	Osmoderma eremita
Meervleermuis	Myotis dasycneme	Vermiljoenkever	Cucujus cinnaberinus
Mopsvleermuis	Barbastella barbastellus		
Noordse vleermuis	Eptesicus nilssonii	Overige soorten (2)	
Rosse vleermuis	Nyctalus noctula	Bataafse stroommossel	Unio crassus
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii	Platte schijfhoren	Anisus vorticulus
Tweekleurige vleermuis	Vespertilio murinus		
Vale vleermuis	Myotis myotis		
Watervleermuis	Myotis daubentonii		
Zoogdieren marien (5)			
Bruinvis	Phocoena phocoena		
Gewone dolfijn	Delphinus delphis		
Tuimelaar	Tursiops truncatus		
Witflankdolfijn	Lagenorhynchus acutus		
Witsnuitdolfijn	Lagenorhynchus albirostris		

*) Soorten verdwenen uit Nederland maar die toch beschermd zijn op grond van artikel 3.5 en 3.8 omdat er een gereede kans op terugkeer bestaat

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

2.2 Nationaal beschermde soorten

Nederlandse naam	Latijnse naam				
Planten (76)					
Akkerboersebloem *	Ranunculus arvensis	Smalle raai *	Galeopsis angustifolia	Hazelworm	Anguis fragilis
Akkerdoornzaad *	Torilis arvensis	Splits havigskruid *	Hieracium lacucella	Levendbarende hagedis	Lacerta vivipara
Akkerogenroost *	Odonatus vernus vernus	Seenbraam *	Rubus saxatilis	Ringslang	Natrix natrix
Beklierde ogenroost *	Euphrasia rostkoviana	Setje wolfsmelk *	Euphorbia sicca		
Berggamber *	Teucrium montanum	Tengere distel *	Carduus tenuiflorus		
Bergnachoorts *	Platanthera chlorantha	Tengere veldmuur *	Minuartia hybrida	Vissen (6)	
Blaasvaren	Cystopteris fragilis	Trosgamber *	Teucrium botrys	Beekdonderpad	Cottus rhenanus
Blauw guichelheil *	Anagallis arvensis foemina	Veenbloembles *	Scheuchzeria palustris	Beekprik	Lampetra planeri
Bokkenoorts *	Himantoglossum hircinum	Vliegenoorts	Ophrys insectifera	Elrits	Phoxinus phoxinus
Bosboersebloem *	Ranunculus pol. nemorosus	Vroege ereprijs *	Veronica praecox	Gestippelde alver	Alburnoides bipunctatus
Bosdravik *	Bromopsis r. benekenti	Wilde averuit *	Artemisia c. campestris	Grote modderkrutper	Misgurnus fossilis
Brave hendrik *	Chenopodium bonus-henricus	Wilde ridderspoor *	Consolida regalis	Kwabaal *	Lota lota
Brede wolfsmelk *	Euphorbia platyphyllus	Wilde weid *	Melampyrum arvense		
Breed wullegras *	Eriophorum latifolium	Wolfskers *	Atropa bella-donna	Vlinders (20)	
Bruinrode wespenoorts	Eptactis aurubens	Zandwolfsmelk *	Euphorbia seguteriana	Aardbevlinder *	Pyrgus malvae
Dennenorchts *	Goodyera repens	Zinkvoelste	Viola lutea calaminaria	Bosparemoer-vlinder *	Melitaea athalia
Dreps *	Bromus secalinus	Zweedse kornoelje *	Cornus suecica	Bruin dikkopje	Erynnis tages
Echte gamber *	Teucrium cham. germanicum			Bruine etkenpage *	Sayrtum ilicis
Franjegenstaen	Geniainella ciliata	Zoogdieren terrestrisch (31)		Duinparemoer-vlinder *	Argynnis niobe
Geelgroene wespenoorts *	Eptactis muellert	Aardmuis	Microtus agrestis	Genstaenblauwje *	Maculinea alcon
Geplootde vrouwenmantel *	Valerianella dentata	Boommarter	Martes martes	Grote paremoer-vlinder *	Argynnis aglaja
Gesande veldsla *	Tuberaria guttata	Bosmuis	Apodemus sylvaticus	Grote vos *	Nymphalis polychloros
Gevekt zonneroosje *	Tuberaria guttata	Bunzing	Musela puorius	Grote weerschijn-vlinder *	Apatura iris
Glad biggenkruid *	Hypochaeris glabra	Damhart	Dama dama	Iepenpage	Sayrtum w-album
Gladde zegge *	Carex laevigata	Das	Meles meles	Kleine hevlinder *	Hipparchia satulius
Groene nachoroorts	Coeloglossum vtride	Dwergmuis	Micromys minutus	Kleine Ijsvogel-vlinder *	Limenitis camilla
Groensteel *	Asplenium vtride	Dwergspismuis	Sorex minutus	Kommavlinder *	Hesperia comma
Groot spiegelklokje *	Legousta speculum-venetis	Edelhart	Cervus elaphus	Sleedoornpage *	Thecla betulae
Grote bosaardbe *	Fragaria moschata	Eekhoorn	Sciurus vulgaris	Spiegelklokje *	Heteropterus morpheus
Grote leeuwenklauw *	Aphanes arvensis	Egel	Eriaceus europaeus	Veenbesblauwje *	Plebeus optileae
Honingoorts	Hemimium monorchis	Eikelmuis	Eliomys quercinus	Veenbeparemoer-vlinder	Bolorta aquilonaris
Kalkboersebloem *	Ranunculus polyanthenos ssp. polyanthenoides	Gewone bosspsmuis	Sorex araneus	Veenhooibeeste	Coenonympha tullia
Kalkkeerp *	Centaurea calcitrapa	Grote bosmuis	Apodemus flavicollis	Veldparemoer-vlinder	Melitaea cinxia
Karchuzerantje *	Dianthus carthusianorum	Haas	Lepus europaeus	Zilveren maan *	Bolorta selene
Karwijselie *	Selinum carvifolia	Hermelijn	Musela erminea		
Kleine ereprijs *	Veronica verna	Hutspismuis	Crocidura russula	Libellen (8)	
Kleine Schorseneer *	Scorzonera humilis	Konijn	Oryctolagus cuniculus	Beekrombout *	Gomphus vulgatissimus
Kleine wolfsmelk *	Euphorbia exigua	Molmuis *	Arvicola scherman	Bosbeekjuffer *	Calopteryx vitrea
Kluwenklokje	Campanula glomerata	Ondergrondse woelmuis	Microtus subterraneus	Donkere waterjuffer *	Coenagrion amatum
Knollathyrus *	Lathyrus linifolius	Ree	Capreolus capreolus	Gevekte glanslibel *	Somaechlora flavomaculata
Knolspirea *	Filipendula vulgaris	Rosse woelmuis	Clethrionomys glareolus	Gewone bronlibel *	Cordulegaster boltonii
Korensla *	Arnosotis minima	Seenarter	Martes foina	Hoogveenglanslibel *	Somaechlora arctica
Kranskarwij *	Carum verticillatum	Tweekleurige bosspsmuis	Sorex coronatus	Kempense heldelibel *	Sympetrum
Krutpalm *	Thymus praecox	Veldmuis	Microtus arvalis	Speerwaterjuffer *	Coenagrion hastulatum
Lange zonnedaaw	Drosera longifolia	Veldspismuis	Crocidura leucodon		
Liggende ereprijs *	Veronica prostrata	Vos	Vulpes vulpes	Kevers (1)	
Moerasgamber *	Teucrium scordium	Waterspismuis	Neomys fodiens	Vlegend hart	Lucanus cervus
Muurbloem	Erysimum cheiri	Wezel	Musela nivalis		
Naakke lathyrus *	Lathyrus aphaca	Wild zwijn	Sus scrofa	Overige soorten (1)	
Naaldenkervel *	Scandix peccen-venetis	Woelrat	Arvicola terrestris	Europese rivierkreeft	Asiacus asiaticus
Pijlscheefkelk	Arabis h. sagittata				
Roggelelie *	Lilium bulbiferum croceum	Zoogdieren marien (2)			
Rood peperboompje *	Daphne mezereum	Gewone zeehond	Phoca vitulina		
Rozenkransje *	Anemone nemorosa	Grijze zeehond	Halichoerus grypus		
Ruw parelzaad *	Lithospermum arvense				
Stofzaad *	Monotropa hypopitys	Amfibieen (8)			
Scherpkruid *	Asperugo procumbens	Alpenwater-salamander	Triturus alpestris		
Schubvaren	Cererach officinarum	Bruine klikker	Rana temporaria		
Schubzegge *	Carex lepidocarpa	Gewone pad	Bufo bufo		
		Kleine water-salamander	Triturus vulgaris		
		Meerklikker	Rana ridibunda		
		Middelste groene klikker	Rana klepton esculenta		
		Vinpoosalamander	Triturus helveticus		
		Vuursalamander	Salamandra salamandra		
		Reptielen (4)			
		Adder	Vipera berus		

Bron: Soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen; publicatie van Min. van EZ.

* soort die geen wettelijke bescherming had onder de Flora- en faunawet

Bijlage 3- Soorten met een vrijstelling.

Uitgezonderd:

	Geen vrijstelling
1	Vrijstelling voor ingrepen aan bebouwing en erven.
2	Tijdelijke vrijstelling van juli t/m september
3	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus tot 15 oktober
4	Tijdelijke vrijstelling periode maart en april en periode juli t/m september
5	Tijdelijke vrijstelling van 15 augustus t/m februari

	Drente	Flevoland	Friesland	Gelderland	Groningen	Limburg	Noord-Brabant	Noord-Holland	Overijssel	Utrecht	Zeeland	Zuid-Holland	ANWVB RN art 3.31
zoogdieren													
Aardmuis													
Bosmuis													
Bunzing													
Dwergmuis													
Dwergspitsmuis													
Eekhoorn						4							
Egel													
Gewone bosspitsmuis													
Haas													
Hermelijn													
Huisspitsmuis		1											
Konijn													
Ondergrondse woelmuis													
Ree													
Rosse woelmuis													
Steenmarter						5							
Tweekleurige bosspitsmuis													
Veldmuis		1											
Vos													
Wezel													
Woelrat													
Amfibieën en reptielen													
Bruine kikker													
Gewone pad													
Hazelworm						2							
Kleine watersalamander													
Levendbarende hagedis						3							
Meerkikker													
Bastaardkikker													

